

2. Баранов О. А. Інтернет речей і штучний інтелект: витoki проблеми правового регулювання. ІТ-право: проблеми та перспективи розвитку в Україні : зб. матеріалів ІІ Міжнар. наук.-практ. конф. (Львів, 17 листоп. 2017 р.). Львів : Львів. політехніка, 2017. С. 18–42.
3. Martsenko, N. (2021). Influence of artificial intelligence on the legal system. *Studia Prawnoustrojowe*, (54). <https://doi.org/10.31648/sp.7101>
4. Марценко Н. Правовий режим ШІ в цивільному праві. Актуальні проблеми правознавства. 2019. Вип. 4. С. 91–98.
5. Кривицький Ю. В. Правова реформа: теоретико-прикладні виміри актуалізації проблеми. Часопис Київського університету права. 2018. № 3. С. 37–41. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2018_3_9.
6. D. KENSHAW, *Company Law in Context* (2012), pp. 192- 194.
7. F. MÖSLEIN/ A. LORDT, “Rechtsfragen des Robo Advice”, *Zeitschrift für Wirtschaftsrecht (ZIP)* 2017, p. 793, at p. 803.
8. M. HILB, “Toward an Integrated Framework for Governance of Digitalization”, in: id. (ed.), *Governance of Digitalization* (2017), p. 20.
9. *Smith v. Van Gorkom: The Business of Judging Business Judgment*
10. J. RODEWALT, “Informationsmanagement im Unternehmen als Instrument zur Vermeidung von Organhaftung”, *GmbH-Rundschau (GmbHR)* 2014, p. 639, at p. 643.
11. Martsenko, N. (2022). Artificial intelligence and human rights: a scientific review of impacts and interactions. *Studia Prawnoustrojowe*, (58). <https://doi.org/10.31648/sp.8245>

Гулик К.

*студентка юридичного факультету
Західноукраїнського національного
університету*

Науковий керівник:

*д.ю.н., професор
кафедри міжнародного права та
міграційної політики ЗУНУ
Дракохруст Т.В.*

НАЦІОНАЛЬНІ МЕНШИНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Національні меншини, які проживають в країнах, але не є їхнім корінним населенням, відіграють важливу роль в комунікації між націями різних держав. Саме тому актуальним є питання представництва національних меншин, їх участі у суспільно-політичному житті кожної держави та прийняття законодавства, що б дало змогу забезпечити реалізацію прав меншин в залежності від правової системи, політичного

режиму чи адміністративного устрою.

Понад 190 національних меншин, що проживають компактно в Європі, мають велике значення для збереження етнічної нації. Походження таких націй не сходиться з політичними кордонами держав, а протиріччя, що виникають через регламентацію прав національних меншин у міжнародному просторі набирають чималих обертів. А тому, для держав, які лише ввійшли в процес творення та європейської інтеграції, і включають в себе національні меншини, дуже важливо щоб останні змогли інтегруватись в суспільство, взаємодіяти між собою та ототожнити себе з країною проживання [2, с.5].

Через незацікавленість урядів держав визнати та наділити особливими правами групи населення, що проживають на їхній території, а також через побоювання за цілісність своєї держави, більше 40 років питання національних меншин в контексті термінології залишалось невирішеним. Згодом, Підкомісія ООН інтерпретувала термін "меншина", як той, що позначає лише ті групи, які зацікавлені у збереженні стійких етнічних, релігійних чи мовних традицій, які є не такими, як традиції іншого населення. Крім цього, чітко визначено, що такі меншини повинні бути лояльними до держави, громадянами якої вони є [3].

Одним із ключових викликів для ЄС було дотримання балансу між принципом субсидіарності, який передбачає, що рішення повинні прийматися на якомога більш локальному рівні, з необхідністю забезпечити дотримання та захист прав меншин у всьому Союзі. Це призвело до дебатів щодо таких питань, як мовні права, культурна автономія та політичне представництво груп меншин у різних державах-членах.

Водночас Європейський Союз намагався сприяти інтеграції національних меншин у суспільство, щоб сприяти більшій соціальній єдності та зменшити ризик міжетнічної напруги та конфліктів. Це включало підтримку ініціатив щодо сприяння вивченню національних мов, заохочення більшої участі груп меншин у політичному та економічному житті та забезпечення фінансування проектів, спрямованих на сприяння міжкультурному діалогу та взаєморозумінню. Для країн, які мають національні меншини, відповідне законодавство та політика, що забезпечують права національних меншин, окрім хорошого економічного розвитку та ефективної політики, є одним із ключових вимог для отримання членства в Європейському Союзі.

Таким чином, для того, щоб забезпечити права національних меншин та узгодити національне законодавство з загальноєвропейським, ще у 1997 році Україна ратифікувала Рамкову конвенцію «Про захист національних меншин» (1995 р.). У статті 15 даної конвенції вказується, що "сторони створюють необхідні умови для ефективної участі осіб, які належать до національних меншин, у культурному, соціальному та економічному житті та у державних справах, зокрема тих, які їх стосуються". Саме тому, дана система

захисту національних меншин допомагає оцінити рівень реалізації положень конвенції в країнах, які є її учасниками, а тоді й прискорити інтеграцію такої країни в європейське суспільство.

Не так давно, 13 грудня 2022 року, ухвалено новий Закон України "Про національні меншини (спільноти)", який став чи не основним кроком у реалізації євроінтеграційних завдань. Перш за все, йдеться про визначення особливостей державної політики у реалізації прав і свобод осіб, що належать до нацменшин, в тому числі й окреслення повноважень виконавчої влади. Це дозволяє реалізовувати державну політику і регулювати сфери функціонування громадських об'єднань національних меншин. Закон "Про національні меншини (спільноти)" забезпечує права на самоідентичність, свободу слова, релігії та совісті, передбачає участь у політичному, соціальному та економічному житті, зберігає культурну самобутність національної спільноти [5].

На жаль, якщо говорити про європейську спільноту, не всі держави зацікавлені в інтеграції України в Європейський Союз, адже інтереси країн-членів, які географічно знаходяться віддалено від ЄС, часто суперечать один одному. Країни Східної та Південної Європи бажають розширення доступу своїх громадян до ринків праці інших економічно успішних держав, тоді як останні прагнуть закрити ці ринки. Для Польщі, Угорщини та країн Балтії, найбільш актуальною зовнішньополітичною загрозою є саме етнополітична дестабілізація в Україні через її наближеність до їх кордонів, тоді як для країн Західної Європи цей виклик не такий актуальний. Таким чином, Європейському союзу не вдається навіть напрацювати злагоджену зовнішню політику. Тому, національні меншини в контексті євроінтеграції залишаються унікальним явищем, адже не всі країни мають однакові законодавчі норми та політичні підходи до даного питання [1].

Наприклад, у Німеччині, окрім ідентичності меншин, основою якої є мовна та культурна диференціація, важливим елементом складової нацменшин є статус традиційних резидентів Німеччини, які живуть у традиційно встановлених областях. Аналогічні положення у своєму законодавстві містять Люксембург та Хорватія.

Центрально-Східна Європа, де були значні нацменшини, довго перебувала під впливом тоталітарних режимів, які пригнічували та знищували культурну та мовну спадщину нацменшин. Вступ до Європейського Союзу дав можливість цим країнам почати процес відновлення прав нацменшин, проте існують питання, які потребують подальшого вирішення, такі як встановлення стандартів з мовної політики, захист прав меншин у сфері освіти та забезпечення доступу до медичних та інших соціальних послуг [6].

Зокрема, у багатоетнічних суспільствах питання національних меншин вирішується вже за сталою практикою:

1. Це можливо через модель захисту прав національних меншин через національно-державний устрій, де процес самовизначення кожна

етнічна група доводить до рівня державного утворення: федерація або конфедерація. Проте, варто зауважити, що в цьому випадку нацменшина постає як певний державний етнос, а не як етнічна група. Прикладом такої моделі є Бельгія та Швейцарія.

2. У другій моделі відбувається забезпечення всіх громадян рівними правами, і жодні додаткові права національним меншинам не надаються. найкраще реалізують таку модель Франція, Японія та Греція.

3. Третя модель намагається поєднати як індивідуальні, так і колективні суб'єкти. Таким чином, колективні права нацменшин підносяться до юридичного забезпечення гарантій у політичній сфері у законодавствах більшості країн. Тобто, законодавством для них гарантовані квоти в парламенті, та представництво в місцевих органах влади, участь у виборах.

Отже, можна стверджувати, що національні меншини стають все більш актуальним питанням для країн, що прагнуть вступити до складу Європейського Союзу. Інтеграційні процеси у Європі з одного боку сприяють захисту прав меншин, а з іншого - часто призводять до виникнення нових труднощів та напруження у відносинах між країнами-членами. Незважаючи на труднощі, пов'язані зі створенням єдиної політики щодо нацменшин у Європейському Союзі, цей процес є важливим та необхідним для підтримки міжкультурної різноманітності та забезпечення захисту прав людей, незалежно від їх етнічної належності.

Список використаної літератури

1. Вітман К.М. Тенденції етнополітичної дезінтеграції в європейському просторі. Актуальні проблеми політики. 2015. № 54. С. 22.
2. Луцишин Г.І. Роль національних меншин в євроінтеграційному процесі України. Грані. 2014. № 12. С. 68.
3. UN Doc. E/CN, 4/641 Annex 1, Resolution II. URL : <https://legal.un.org/ola/> (дата звернення: 13.05.2023).
4. Мигун М. Національні меншини країн ЄС у рамках євроінтеграції. Людинознавчі студії: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філософія». 2022. № 115–129, с. 15
5. Про національні меншини (спільноти): від 13 грудня 2022р. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/razom/231350.html> (дата звернення: 13.05.2023).
6. Дракохруст Т. В. Договірні-правове забезпечення міграційної політики ЄС. Порівняльно-аналітичне право, Ужгород. 2019. № 6. С. 261–263.